

EURO KOMPAS

ČASOPIS ÚRADU VLÁDY SR O ŠTRUKTURÁLNYCH FONDOCH

PRÍLOHA

REALIZOVANÉ PROJEKTY

15.10. 2019
ROČNÍK XV.

EUROFONDY PRINÁŠAJÚ ŽIVOT DO SLOVENSKÝCH REGIÓNOV

04 OBECNÉ SMETISKO ZMENILI NA ODDYCHOVÚ ZÓNU

10 MEDZI PANELÁKMI SA DÁ OPĀŤ DÝCHAŤ

19 NOVÉ POSTUPY VO VÝROBE NÍZKOENERGETICKÝCH DOMOV

22 PARK SLNEČNEJ SÚSTAVY JE URČENÝ DEŤOM AJ DOSPELÝM

03 | „TANKODRÓM“ MEDZI MARTINOM A TURČIANSKÝMI TEPLICAMI JE UŽ MINULOSŤOU

04 | OBECNÉ SMETISKO ZMENILI NA ODDYCHOVÚ ZÓNU

06 | DOJÍMAVÉ DETSKÉ SRDCA Z VEĽKÉHO ZÁLUŽIA

08 | CYKLOCHODNÍK ZO ŠUJE DO RAJCA JE OTÁZKOU BLÍZKEJ BUDÚCNOSTI

10 | MEDZI PANELÁKMI SA DÁ OPĀŤ DÝCHAŤ

12 | NOVÝ HORELICKÝ MOST JE BEZPEČNEJŠÍ, ĽUDIA HO VYUŽÍVAJÚ AKO OBCHÁDZKU

14 | ZA PRÁCOU DO PRIEMYSELNÉHO AREÁLU SA DÁ ÍSŤ AJ NA BICYKLI

16 | NOVÉ HYBRIDNÉ AUTOBUSY SÚ POHODLNEJŠIE A EKOLOGICKEJŠIE

17 | ŽILINČANIA VYUŽÍVAJÚ AJ MODERNÉ NÍZKOPODLAŽNÉ TROLEJBUSY

18 | INOVAČNÉ RIEŠENIA ZVYŠUJÚ KONKURENCIESCHOPNOSŤ FIRIEM

19 | NOVÉ POSTUPY VO VÝROBE NÍZKOENERGETICKÝCH DOMOV

20 | MLADÍ CHEMICI Z NOVÁK SA UČIA V NOVÝCH LABORATÓRIÁCH

22 | PARK SLNEČNEJ SÚSTAVY JE URČENÝ DEŤOM AJ DOSPELÝM

23 | POMÁHAJÚ VYTVÁRAŤ BUDÚCNOSŤ ELEKTRICKÝCH VOZIDIEL

24 | PÚTNIKOV PRIVÍTA V GABOLTOVE ZREKONŠTRUOVANÝ MODERNÝ AREÁL

26 | ENGLISH SUMMARY

EUROKOMPAS – Časopis Úradu vlády SR o štrukturálnych fondoch, ročník XV., Príloha/2019, dátum vydania 15. 10. 2019. **Vydavateľ:** Úrad vlády Slovenskej republiky, Námestie slobody 1, 813 70 Bratislava, tel. 02/572 95 111, IČO: 00 151 513. **Nakladateľ a distribučná organizácia:** M KREO, s. r. o., Murgašova 1298/16, 010 01 Žilina, tel. 041/565 28 62, e-mail: mkreo@mkreo.sk. **Náklad:** 6 000 kusov. **Evidenčné číslo Ministerstva kultúry SR:** EV 2269/08. **ISSN:** 2453-899X. **Autorské práva** k tomuto časopisu vykonáva vydavateľ. Kopírovanie a akékoľvek rozmnožovanie, šírenie a používanie akejkoľvek časti vrátane zaradenia do elektronickej databázy je možné len s výslovným súhlasom vydavateľa.

Foto na titulnej strane: Depositphotos.

„Tankodróom“ medzi Martinom a Turčianskymi Teplicami je už minulosťou

Okrem novej kvalitnej cesty majú vodiči v Turci možnosť pokochať sa výhľadmi na pohoria Malej a Veľkej Fatry a Kremnických vrchov.

Ministerstvo dopravy a výstavby SR predpokladá, že tento rok získa dodatočné zdroje z eurofondov vo výške 370 miliónov eur, ktoré investuje do roku 2023 do viacerých projektov na regionálnych cestách. Pôjde najmä o obchvaty miest, ako je napríklad Brezno, Holíč, Prievidza, Sabinov, Plavnica, Strážske. Prefinancuje sa aj projektová príprava rýchlostnej cesty R2 v regióne horná Nitra. Okrem tohto regiónu smeruje podpora najmä do Prešovského a Banskobystrického kraja.

Úsek cesty, ktorí miestni volali panelovka, betónka, ale často aj tankodróom, bol do značnej miery poškodený, na mnohých miestach doslova v nevyhovujúcom stave. Mnohí vodiči preto túto časť obchádzali cez obce Príbovce, Benice, Moškovec, Jazernica, Malý Čepčín a v miestnej časti Diviaky sa napojili späť na cestu prvej triedy.

V roku 2014 sa začalo s prípravnými a projektovými prácami, ktoré obsahovali vypracovanie viacerých stupňov projektovej dokumentácie. Cieľom rekonštrukcie bolo okrem zvýšenia kvality dopravy a cestovnej rýchlosti aj zlepšenie životného prostredia obyvateľov obcí v blízkosti cesty. V rámci opráv odstránili porušenu betónovú vrstvu a nahradili ju polotuhou vozovkou so živíčeným povrchom.

„Táto cesta patrí medzi dôležité európske koridory a jej nevyhovujúci stav trápil obyvateľov roky. S prispáním Európskej únie sme

z nej spravili modernú a bezpečnú cestu. Projekty tohto druhu sú pre naše regióny nesmierne dôležité, keďže cesty prvej triedy sú a ešte dlho budú kostrou dopravnej siete Slovenska,“ povedal minister dopravy a výstavby Árpád Érsek 17. júna 2019 počas slávnostného uvedenia 15-kilometrového úseku cesty do prevádzky spolu so zástupcami Slovenskej správy ciest a zhotoviteľa.

Počas opráv cesty použili recyklovaný stavebný odpad, čím v značnej miere znížili náklady na stavbu. Celkovo bolo potrebné okrem cesty a chodníkov pre chodcov rekonštruovať aj 5 mostov a 6 križovatiek s cestami druhej a tretej triedy. Vybraným z nich pribudli pruhy na odbočovanie vľavo, vpravo a napájacie pruhy, aby bola zabezpečená bezpečnosť a plynulosť dopravy.

Text: **Ministerstvo dopravy a výstavby SR**
Foto: **Vladimír Tošovec**

Názov projektu: Rekonštrukcia cesty I/65 Turčianske Teplice – Príbovce

Operačný program: Integrovaná infraštruktúra

Obdobie realizácie: 08/2014 – 09/2018

Nenávratný finančný príspevok: 35 322 560,93 eur

Obecné smetisko zmenili na oddychovú zónu

Medzi kostolom a farským úradom vo Fačkove bola kedysi skládka odpadu, dnes je tam oddychová zóna.

Za kostolom, hneď pri hlavnej ceste, mali vo Fačkove dlhé roky skládku odpadu. Ľudia boli na ňu zvyknutí ešte z čias socializmu a nosili tam všeličo – staré železo, stavebný odpad a rôzne iné nepotrebné veci. Starostovia pôsobiaci v tejto obci v Rajcekej doline sa postupne snažili situáciu riešiť. Vyrovnali povrch skládky, oplotili ju, aby sa sem nedalo len tak ľahko dostať.

„Keď som nastúpil do úradu starostu v roku 2014, tak ľudia boli naučení, že veci na skládku prehadzovali cez plot. Tomu sme sa snažili zamedziť,“ spomína starosta Fačkova Miroslav Čerňanec. Zároveň vyzdvihol prácu jeho predchodcov pri postupnej likvidácii skládky. Významnú úlohu zohrávala aj skutočnosť, že pozemok, na ktorom je dnes oddychová zóna, je cirkevný. Predchádzajúci kňaz, ktorý pôsobil v obci, nebol takémuto riešeniu naklonený. Po príchode súčasného kňaza sa situácia zmenila. Bol za to, aby s priestranstvom niečo urobili. Hneď vedľa sa nachádza Kostol sv. Mikuláša, ktorý je kultúrnou pamiatkou zo 17. storočia, na druhej strane je budova farského úradu, medzi nimi sa v minulosti nachádzalo smetisko. Dnes je situácia úplne iná.

„Pripravili sme projekt, s poslancami odsúhlasili, ako by to malo vyzeráť, a nakoniec vznikla oddychová zóna. Sú tam lavičky na sedenie, malý kútik pre deti, interaktívne tabule, ktoré informujú o pamiatkach a tradíciách obce, ale aj o cezhraničnom partnerovi, meste Bojkovice. Na zemi je položená zámková dlažba,

Starosta Miroslav Čerňanec prisudzuje zásluhu na realizácii oddychovej zóny v obci aj jeho predchodcom.

Názov projektu: Z Malej Fatry do Bielych Karpát

Operačný program: Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika

Obdobie realizácie: 02/2018 – 04/2019

Nenávratný finančný príspevok: 258 484,13 eur

osadené sú nádoby na separovaný odpad. Sú tu aj parkovacie miesta. Tento projekt ocenili nielen ľudia vo Fačkove, ale počúvam, že sú aj dobré ohlasy od návštevníkov obce. Mnohí sú prekvapení, čo sa stalo zo smetiska," vysvetlil Miroslav Čerňanec.

Oddychová zóna pri kostole je zároveň začiatkom náučného chodníka k skalnému masívu Kl'ak, ktorý je prírodnou dominantou Lúčanskej Malej Fatry. Na trase modrej turistickej značky sú štyri stanoviská s informačnými tabuľami o prírode, Kl'aku, ochranných pásmach a iné informácie pre turistov. „Môžem povedať, že ich sem chodí dosť. Mnohí sa po túre vracajú späť do Fačkova, preto sme radi, že je tento priestor kultúrnejší,“ doplnil starosta.

Cieľom projektu s názvom Z Malej Fatry do Bielych Karpát bolo vytvoriť základné predpoklady na zvýšenie návštevnosti prírodných a kultúrnych lokalít v cezhraničnom území v obci Fačkov a v meste Bojkovice, a tak zvýšiť ich atraktivnosť a konkurencieschopnosť.

Text a foto: **Jaroslav Kizek**

Pri plánovaní oddychovej zóny nezabudli ani na priestor pre deti.

Tabule poskytujú informácie o pamiatkach a tradíciách obce, vyskúšať si môžete aj interaktívnu hru.

V obci Fačkov vybudovali oddychovú zónu s parkoviskom a interaktívny náučný chodník na vrch Kl'ak. Oddychová zóna sa nachádza pri kultúrnej pamiatke, Kostole svätého Mikuláša zo 17. storočia, zároveň je začiatkom náučného chodníka k prírodnej dominante Lúčanskej Malej Fatry v Národnom parku Malá Fatra. Najpohodľnejší výstup k vrchu Kl'ak je po žltej turistickej značke z Fačkovského sedla. Modrá turistická značka spája obec Fačkov s Kl'akom chodníkom cez Suchú dolinu. Vrchov s názvom Kl'ak je na Slovensku viac, najbližší od Fačkova nájdete vo Veľkej Fatre.

V moravských Bojkoviciach, nachádzajúcich sa v blízkosti hranice so Slovenskom v podhorí Bielych Karpát, vybudovali odpočinkovú zónu Podsedky s detským ihriskom nadväzujúcu na priestor Tiličochovho námestia. V odpočinkovej zóne má začiatok náučný interaktívny chodník spájajúci významné historické lokality mesta.

Dojímavé detské srdcia z Veľkého Zálužia

Trieda v Materskej škole vo Veľkom Záluží.

Budova materskej školy v tejto obci neďaleko Nitry sa skladá z pôvodnej rekonštruovanej časti a z úplne novej prístavby. „V súčasnosti naše deti žijú najmä príbehom ich malého spolužiaka, ktorý má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby,“ hovorí riaditeľka MŠ Jana Zaujecová.

Jeho príbeh bol v televízii ako neriešiteľný prípad, ktorý majú problém liečiť nielen na Slovensku, ale v celej Európskej únii. „Deti si ho pozreli u nás v škôlke na interaktívnej tabuli a všetky boli dojaté. Odvtedy sa snažia spolužiakovi všemožne pomáhať,“ dodala zástupkyňa riaditeľky Miriam Tehlárová.

Na náročnú liečbu dostal podporu vďaka inému projektu ako jedno zo štyroch detí z celého Slovenska, a tak sa rodičia prišli deťom do škôlky za prejavy detskej pomoci poďakovať, doniesli im sladkosti. Vďaka prestavbe získala nová budova bezbariérový prístup, nové triedy, centrálnu šatňu, aj pre zamestnancov, či protipožiarne únikové zadné schodisko. Budova úplne zmenila svoju tvár, je presvetlená vďaka priestraným oknám v nových triedach. Dobudovali aj okná zhora z plochej strechy i na spojovacej chodbe. Nové je aj hygienické zázemie či bezbariérový vstup.

„Do prestavby už naše zariadenie nedokázalo prijímať nové žiadosti od mamičiek z kapacitných dôvodov, čo sa, našťastie, vyriešilo,“ vysvetľuje učiteľka Martina Barantalová. Kým predtým nemohli ísť počas zlého počasia s deťmi aj celý deň von, dnes sú v daždi chráne-

Škôlka má nové preliezačky a ihrisko.

Názov projektu: Prístavba a prestavba Materskej školy Veľké Zálužie

Operačný program: Integrovaný regionálny operačný program

Obdobie realizácie: 09/2017 – 12/2019

Nenávratný finančný príspevok: 521 110,52 eur

ní na prekrytej terase a škôlkari sa môžu dosýťosti vyšantiť.

„Prekrytie terasy nebolo súčasťou aj tak značne náročnej prestavby a výstavby druhej časti škôlky, ale rozhodli sme sa dokončiť ju z prostriedkov obce, keďže deti celý deň nemôžu byť iba vnútri, lebo vonku nie je náhodou počasie na prechádzky, a čerstvý vzduch potrebujú,“ doplnil starosta obce Milan Bíro.

V materskej škole majú aj novovybudovanú kotoľňu a exteriérové požiarne schodisko na severnej fasáde. „Predtým sme museli deťom jedlo rozvážať, teraz máme výdajňu priamo z kuchyne, čo je veľká pomoc,“ hovorí vedúca kuchyne Darina Lipovská.

Prestavbu škôlky oceňuje aj mladá mamička Eva Chrastinová: „Po troch rokoch dieťaťa musí ísť matka do práce a v Nitre majú škôlky obsadené vlastnými deťmi. Do Veľkého Zálužia sa sťahuje veľa mladých rodín a mať tu vlastnú škôlku, v ktorej dieťa môžete umiestniť, je veľkou výhodou. Ak máte dve-tri deti, ťažko by ste si mohli dovoliť zaplatiť súkromnú škôlku. U nás to riešiť nemusíme, takúto službu nám ponúka obec.“

Rozvoj obce nie sú len kvalitné cesty či pracovné príležitosti, ale aj

„Do Veľkého Zálužia sa sťahuje veľa mladých rodín a mať tu vlastnú škôlku, v ktorej dieťa môžete umiestniť, je veľkou výhodou. Ak máte dve-tri deti, ťažko by ste si mohli dovoliť zaplatiť súkromnú škôlku. U nás to riešiť nemusíme, takúto službu nám ponúka obec.“

Eva Chrastinová
mladá mamička
z Veľkého Zálužia

schopnosť samosprávy riešiť kvalitu života a podmienky rodín. Aj keď Veľké Zálužie asi tak skoro mestom nebude, už dnes má kvalitné podmienky na rozvoj komunity.

Text a foto: **Stanislav Háber**

Deti sa môžu pohrať v modernej herni.

Hlavným cieľom projektu Prístavba a prestavba Materskej školy Veľké Zálužie je zvýšiť zaškolenosť detí v materskej škole a prispievať k skvalitneniu predprimárneho vzdelávania s ohľadom na ďalšie stupne vzdelávacieho procesu. Hlavnou aktivitou projektu je prestavba a prístavba k existujúcej budove. Druhou hlavnou aktivitou je obstaranie materiálno-technického vybavenia materskej školy. Výsledkom projektu má byť zvýšenie jestvujúcej kapacity zo 123 na 169 detí navštevujúcich materskú školu. Projektový zámer vychádza z dlhodobých a strednodobých cieľov obce ako aj z aktuálnych potrieb v oblasti zlepšenia kvality života jej obyvateľov a s tým spojené zlepšenie podmienok výchovno-vzdelávacieho procesu detí v predškolskom veku. K materskej škole patrí areál so zeleňou, dopravné ihrisko, dve pieskoviská, lavičky, záhradné náradie využívané na plnohodnotný pobyt detí vonku a pohybové aktivity.

Cyklochodník zo Šuje do Rajca je otázkou blízkej budúcnosti

Nový chodník pri ceste v Šuji využívajú cyklisti aj chodci.

Rekreačných i aktívnych cyklistov na Slovensku každý rok pribúda. Cesta do práce na tomto dvojkolesovom dopravnom prostriedku už nie je takou raritou, akou bola ešte pred pár rokmi. V mestách i na vidieku už nie sú výnimočné situácie, kedy sa cyklisti musia navzájom vyhýbať, prípadne si dávať prednosť s chodcami.

K cyklistickému boomeru u nás sa postupne pridáva aj budovanie cyklotrás a cyklistických chodníkov. Nebezpečnú situáciu sa rozhodli riešiť aj v obci Šuja v Žilinskom okrese. Popri frekventovanej ceste prvej triedy vybudovali cyklistický chodník, ktorého cieľom je zlepšenie infraštruktúry v obci a lepšia bezpečnosť cyklistov i chodcov pri frekventovanej ceste prvej triedy.

„Hustota premávky je každý rok väčšia, riešili sme to už v predchádzajúcom volebnom období, kedy som v obci pôsobil ako poslanec. Rozhodli sme sa myšlienku, ktorú máme už niekoľko rokov – spojiť sa s mestom Rajec, uskutočniť. Projekt sme podali v roku 2016, minulý rok na jeseň nám prišlo vyjadrenie, že sme boli úspešní a projekt bude podporený z eurofondov. Projekt sa zrealizoval v apríli tohto roku, keďže počas zimného obdobia bola uzávera od Správy ciest,“ opísal priebeh projektu starosta Šuje Michal Pastorek.

Spojenie so susedným mestom ešte čaká na svoju realizáciu, vybudovaný cyklochodník zatiaľ končí v katastri obce Šuja. Rajec sa zapojil do budovania cyklochodníka cez iné výzvy, bohužiaľ, skon-

Situácia na ceste pred začatím prác.

Názov projektu: Vybudovanie cykloturistického chodníka Šuja – Rajec

Operačný program: Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020

Obdobie realizácie: 04/2019 – 04/2019

Nenávratný finančný príspevok: 44 524,08 eur

čili pod čiarou. Majú však v pláne opäť sa zapojiť, keď budú presunutú financie z iných výziev, prípadne spojiť cyklotrasu z vlastných zdrojov.

Vzhľadom k nárastu rekreačných cyklistov v regióne je chodník v Šuji riešený tak, aby ho mohli súčasne využívať cyklisti aj chodci. Oddelením pešej a cykloprevazy od motorových vozidiel sa výrazne zvýšila bezpečnosť v tomto úseku. Základná šírka chodníka je 3 metre, dlhý je 184 metrov. Od cesty je stavebne oddelený betónovým obrubníkom, na miestach vjazdov a výjazdov je znížený na úroveň komunikácie.

S bezpečnejšími chodníkmi súvisí aj podpora miestneho rozvoja, podnikania a cestovného ruchu. „Ľudia sa naučili chodiť po tomto chodníku, vnímame to v obci, chodia celé rodiny. Na konci je reštaurácia, dá sa prejsť do kameňolomu, odtiaľ k rybníku a potom druhou stranou do Rajca. Pozitívne ohlasy sú u nás, ale aj v Rajci, ľudia si pýtajú dokončenie tohto chodníka,“ doplnil Michal Pastorek.

Text a foto: **Jaroslav Kizek, obec Šuja**

Práce na cyklochodníku prebiehali v apríli tohto roku.

„Hustota premávky je každý rok väčšia, riešili sme to už v predchádzajúcom volebnom období, kedy som v obci pôsobil ako poslanec. Rozhodli sme sa myšlienku, ktorú máme už niekoľko rokov – spojiť sa s mestom Rajec, uskutočniť. Projekt sme podali v roku 2016, minulý rok na jeseň nám prišlo vyjadrenie, že sme boli úspešní a projekt bude podporený z eurofondov. Projekt sa zrealizoval v apríli tohto roku, keďže počas zimného obdobia bola uzávera od Správy ciest,“

Michal Pastorek
starosta obce
Šuja

Do roku 1997 bola Šuja mestskou časťou Rajca. Známa je vďaka prírodnej rezervácii Šujské rašelinisko, neprehliadnuteľnému štrkopieskovému kameňolomu a dvom nebezpečne ostrým 90-stupňovým zákrutám. Na prechádzku z obce sa môžete vydať smerom na vrch Srnák, z jeho vrcholu je výhľad na okolité obce a pohoria. Ďalším tipom je rybník Košiare, ktorý vznikol zahataním potoka Čierňanka v katastri Rajca. Je významnou lokalitou vodného vtáctva, motýľov a iných živočíchov, vyskytujú sa tu viaceré ohrozené druhy rastlín. Vodná nádrž je športovým rybárskym revírom, v zime po zamrznutí hladiny je využívaná na zimné športy. Na polceste medzi Šujou a Rajeckou Lesnou sú po ľavej strane zalesnené skalné bralá zvané Vraniny. Je z nich krásny výhľad na Šujské rašelinisko, Srnák a okolitú prírodu. V skalách hniezdia sovy a krkavce, často tu vidieť zajace či líšky, výnimočnosťou nie je ani stádo srniek. V jednej z dolínok si vybudovali trať motokrosoví nadšenci. Rovné lúky a dobrý vietor využívajú najmä počas víkendov leteckí modelári.

Medzi panelákmi sa dá opäť dýchať

Nové rastliny majú na sídlisku Veča zabezpečiť kvalitnejšie životné prostredie i nižší hluk.

Územie zastavané prevažne bytovými domami s vyťaženou dopravnou infraštruktúrou, voľne rastúcou zeleňou a účelovými plochami pre aktivity obyvateľov, ktoré však už nie sú vo vyhovujúcom technickom stave. Túto situáciu poznali aj obyvatelia sídliska Veča v Šali.

Vysoká zastavanosť spolu s asfaltovými povrchmi ciest či parkovísk, uvoľňovanie tepla z blízkeho priemyslu a doprava, tu navyše spôsobovali takzvaný teplotný ostrov, čo je pre obyvateľov náročné hlavne v letných mesiacoch a vedie k znižovaniu kvality života. Riešením takejto situácie je aj na Slovensku stále častejšie úprava verejných medziblokových priestorov s ohľadom na ekologické princípy tvorby a ochrany zelene, čo zlepší environmentálne podmienky takýchto priestorov.

V šalianskej mestskej časti Veča žije viac ako 7-tisíc obyvateľov, ktorí pozitívnu zmenu vo svojom okolí privítali. Hustejšia sídlisková zástavba tu vytvára vyššie nároky na kvalitu obmedzenej plochy zelene. Cieľom projektu bolo vytvoriť jednotnú kompozíciu pre obyvateľov vnútrobloku, ktorá im bude poskytovať dostatok plnohodnotných verejných priestorov s prvkami zelenej infraštruktúry.

K zlepšeniu kvality života má prispieť vytvorenie vhodnej mikroklimy, prioritou sú vodozadržné, ochladzujúce a ekostabilizačné opatrenia.

Deti môžu tráviť voľný čas na multifunkčnom ihrisku.

Názov projektu: Revitalizácia verejných medziblokových priestorov sídliska Veča v meste Šaľa

Operačný program: Integrovaný regionálny operačný program

Obdobie realizácie: 03/2017 – 06/2019

Nenávratný finančný príspevok: 438 426 eur

Zmenu majú priniesť aj sadovnícke úpravy, nové zatravnené plochy, okrasné živé ploty, kríky i rôzne druhy tráv. Tieto zmeny ovplyvnia znečistenie ovzdušia i hluku v priestoroch sídliska.

Výsledkom je kvalitnejšie životné prostredie v medziblokových priestranstvách. Výrazne sa zlepšilo hospodárenie s dažďovou vodou pomocou vodozadržných a ochladzujúcich prvkov vybudovaných v rámci projektu, ale aj ďalšie ekostabilizačné prvky – zelené stromové aleje, kríková výsadba s cieľom izolovať hluk a prašnosť v urbanizovanom prostredí.

Deti môžu tráviť voľný čas na multifunkčnom ihrisku, ktoré im poskytne priestor na mnohé kolektívne hry a vytvorí podmienky pre zdravý, fyzický a sociálny vývin. Mládež s kreatívnym duchom ocení zriadenú street art stenu pre graffiti. Ľudia so športovým duchom majú k dispozícii ihrisko s fitness prvkami, ktoré je prístupné aj pre občanov s obmedzenou mobilitou, napríklad vozíčkarov. Obe ihriská majú vybudovaný bezbariérový prístup.

Text a foto: Úrad vlády SR

Kvalitné a bezpečné športové plochy ocenia mladší i starší obyvatelia sídliska.

Ľudia so športovým duchom majú k dispozícii ihrisko s fitness prvkami.

Cieľom projektu zameraného na revitalizáciu verejných medziblokových priestorov sídliska je vytvoriť jednotnú kompozíciu pre obyvateľov vnútrobloku, ktorá im bude poskytovať dostatok plnohodnotných verejných priestranstiev s prvkami zelenej infraštruktúry. Medzi hlavné aktivity patrili stavebné úpravy chodníkov, obnova detských ihrísk, viacúčelových plôch pre pohybové aktivity, rekonštrukcia verejného osvetlenia, revitalizácia verejnej zelene.

Vznikla jednotná kompozícia poskytujúca dostatok priestoru a zelenej infraštruktúry pre trávenie voľného času a oddychových aktivít všetkých obyvateľov. Po revitalizácii vnútrobloku si na svoje prídu obyvatelia každého veku, či už ide o seniorov, mamičky s deťmi alebo o školopovinnú mládež.

Nový horelický most je bezpečnejší, ľudia ho využívajú ako obchádzku

Obnovený most v Horelici od júla 2017 opäť slúži motoristom aj chodcom.

Písal sa 23. marec 2013, vodiči osobných áut a autobusov, ktorí sa snažili dostať do Čadce cez horelický most, ostali nemilo prekvapení. Podľa vyjadrenia statikov bol tento most vo veľmi zlom stave a mohol ohroziť ľudské životy. Zasadol krízový štáb, ktorý okamžite rozhodol o jeho uzatvorení v oboch jazdných pruhoch. Netýkalo sa to len vozidiel, ale aj chodcov.

Doprava, ktorá bola v tom čase na Kysuciach už veľmi komplikovaná, dostala ďalšiu ranu. Čadca je tranzitným mestom a cesta I/11 je významnou tepnou vedúcou do Poľska a Českej republiky. Služí aj ako obchádzková trasa v čase uzávierky tunela Horelica.

Hrozil pád starého mosta

Výnimočná situácia platila na tomto úseku do 7. júna 2013. V ten deň síce na moste neobnovili premávku úplne, ale pustili ju v polovičnom profile s obmedzenou záťažou do 20 ton. Starý betón už dobre nedržal na pilieroch a dochádzalo k takému opadávaniu, že bolo vidieť výstuž. Hrozil dokonca pád celej mostnej konštrukcie. Situácia si vyžiadala urýchlené riešenie.

Nanovo sa musela urobiť projektová dokumentácia, aby sa mohli čerpať peniaze z eurofondov. Cestári zatiaľ dočasne podopreli mostnú konštrukciu. Prišli však ďalšie problémy a mesto Čadca vyhlásilo 12. októbra 2015 na moste mimoriadnu situáciu. „Bolo to komplikované obdobie. Aj v tom čase som pracoval v 30 kilometrov vzdalenej Žiline, no cesty boli niekedy nekonečné. Problémy na moste našu situáciu ešte skomplikovali. Človek mohol v aute pomaly čítať knihy,“ spomína na dopravnú situáciu, ktorá eskalovala počas prob-

Poklepanie základného kameňa mosta v máji roku 2016.

Názov projektu: I/11 Čadca – most 208

Operačný program: Integrovaná infraštruktúra

Obdobie realizácie: 01/2014 – 06/2018

Nenávratný finančný príspevok: 8 830 818,19 eur

lémov s horelickým mostom, Radoslav Šramo z Čadce.

Ľuďom odľahlo

Posun k lepšiemu nastal koncom mája 2016, kedy sa uskutočnilo symbolické poklepávanie výstavby nového mosta. Demolácia začala v druhej polovici júla, medzitým sa spustila stavba pilierov na nový most. Obnoviť premávku sa na horelickom moste podarilo v júli 2017.

„Samozrejme, že nám odľahlo. Dopravná situácia na Kysuciach je dlhodobo neudržateľná, bez mosta sme boli „úplne vybavení“,“ hovorí Radoslav Šramo, ktorý býva na sídlisku Žarec, ležiacom nad

spomínaným objektom. „S novým mostom je to oveľa jednoduchšie, a najmä bezpečnejšie. Z práce chodievam väčšinou po starej ceste. Pred tunelom Horelica sú kolóny takmer pravidlom, a tak zídem v Oščadnici alebo ešte o kúsok skôr v Krásne nad Kysucou a most ma potom privedie bez väčších problémov až pod sídlisko,“ dodáva Šramo.

Horelický most prevádza cestu prvej triedy číslo 11 ponad rieku Kysuca, čističku odpadových vôd a medzinárodnú železničnú trať Žilina – Bohumín. Nachádza sa v zastavanom území, v okrajovej priemyselnej zóne mesta Čadca.

Text a foto: **Radoslav Blažek**

POCHVÁĽTE SA SVOJÍM PROJEKTOM

Starostovia, primátori, predstavitelia regiónov či občianskych združení, ste úspešní realizátori projektov a chcete, aby sa o tom dozvedela širšia verejnosť? Podelte sa o svoje skúsenosti pri využívaní eurofondov, predstavte svoj projekt.

Prídeme za Vami, pripravíme o Vás článok do časopisu EUROKOMPAS

Viac informácií získate na čísle 0917 236 138 alebo na e-mailovej adrese mkreo@mkreo.sk

Za prácou do priemyselného areálu sa dá ísť aj na bicykli

S lepšími podmienkami pre cyklistov v Šali by malo dôjsť aj k vyššej atraktivite tohto druhu dopravy.

Mesto Šaľa leží na Podunajskej rovine na oboch brehoch dolného toku Váhu. Na ľavom brehu rieky sa nachádza mestská časť Veča, k mestu patria aj osady Hetmín a Kilič. Priaznivá poloha, ako aj skutočnosť, že Šaľa ležala na križovatke „českej cesty“ a cesty z Nitry smerom na Bratislavu, predurčili jej rozvoj v nasledujúcich storočiach. Dnes je centrom chemického priemyslu, ale zachovaný zostal aj poľnohospodársky charakter.

Od myšlienky postaviť cyklotrasu, ktorá by viedla do areálu závodu Duslo Šaľa a zamestnanci by mohli pohodlne cestovať do práce na bicykli, už prešlo veľa času. Po nápade nasledovalo vysporiadanie pozemkov, vypracovanie projektu a získanie nenávratného finančného príspevku. Cyklochodník z miestnej časti Veča do priemyselného areálu dokončili v roku 2019.

Ide o 3,43 kilometra dlhú osvetlenú cyklistickú komunikáciu spájajúcu vzdialený priemyselný areál spoločnosti Duslo a ďalšie výrobné závody, celkom s vyše 2 000 zamestnancami, s okresným sídlom Šaľa. Prispieva to k zlepšeniu podmienok pre bezpečnú a ekologickú nemotorovú dopravu zaručujúcu mobilitu a prístup obyvateľov k práci.

S tým súvisia aj lepšie východiská pre udržateľný a vyvážený územný rozvoj, rast a konkurencieschopnosť mesta, pretože až do súčasnosti nebola v Šali vybudovaná žiadna cyklistická ko-

Až do súčasnosti nebola v Šali vybudovaná žiadna cyklistická komunikácia, čo obyvatelia považovali za konkurenčnú nevýhodu oproti iným mestám.

Názov projektu: Cyklotrasa za zamestnaním do priemyselného areálu

Operačný program: Integrovaný regionálny operačný program

Obdobie realizácie: 12/2017 – 11/2019

Nenávratný finančný príspevok: 1 127 855 eur

munikácia, čo obyvatelia považovali za konkurenčnú nevýhodu oproti iným mestám.

S lepšími podmienkami by malo dôjsť aj k vyššej atraktivite tohto druhu dopravy, ktorý má okrem iného aj pozitívny vplyv na životné prostredie, čo má v meste, ktoré je historicky známym centrom priemyslu, neoceniteľnú hodnotu.

Všetky aktivity projektu sú nasmerované na vytvorenie infraštruktúrnych podmienok pre udržateľnú mestskú a prímestskú mobilitu zvýšením prepravnej kapacity nemotorovej cyklistickej dopravy v podmienkach mesta, ktoré dlhodobo trpí následkami vysokej intenzity automobilovej, prevažne nákladnej tranzitnej dopravy.

Projekt bol podporený nenávratným finančným príspevkom v rámci vyhlásenej výzvy Integrovaného regionálneho operačného programu – výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb.

Takmer 3,5 kilometra dlhá cyklistická komunikácia spája mesto s areálom spoločnosti Duslo a ďalšími výrobnými závodmi.

Po príchode do práce si môžu zamestnanci svoje bicykle odložiť pod prístrešky s 216 parkovacími miestami.

Cyklotrasa vedie popri ceste prvej a tretej triedy na pozemkoch v katastrálnom území Šale a Močenku. Začína pri starom Kostole Svätej rodiny vo Veči, jej koniec je pred priemyselným areálom spoločnosti Duslo Šaľa. Šírka cyklotrasy je 2,5 metra, v miestach spoločnej trasy jestvujúceho chodníka s cyklotrasou dosahuje až 3 metre. Súčasťou je vodorovné aj zvislé dopravné značenie, osvetlenie, mobiliár a premostenie dvoch odvodňovacích kanálov. Po príchode do práce si môžu zamestnanci svoje bicykle odložiť pod prístrešky s 216 parkovacími miestami.

Text a foto: Nitriansky samosprávny kraj

Nové hybridné autobusy sú pohodlnejšie a ekologickejšie

Riaditeľ DPMŽ Ján Barienčík ukazuje na nový hybridný autobus.

Oproti doterajším autobusom, ktorých vek je niekedy aj 20 rokov a postupne odchádzajú na dôchodok, sú nové vybavené modernými technológiami. Vodiči si pochvalujú cúvacie kamery, ktoré pomáhajú pri konečných zastávkach, ale aj kamerový systém, kde vodič vidí zo svojho miesta všetko, čo sa v autobuse deje. Jednotlivé zábery z kamier si môže priblížiť či zväčšiť. Samozrejmosťou je klimatizácia, nastaviteľné sedadlo vodiča, cestujúci nemusia pri nastupovaní vychádzať po schodíkoch, vo vozidle si môžu dokonca nabíjať svoje mobily.

Prvým mestom na Slovensku, ktoré získalo a začalo využívať hybridné autobusy v mestskej hromadnej doprave, je Žilina.

Spolu 16 moderných ekologických vozidiel z projektu Integrovaného regionálneho operačného programu významne prispelo k obnove vozového parku Dopravného podniku mesta Žiliny (DPMŽ). „Doteraz sme nemali žiadne skúsenosti s pomocou z európskych fondov. Momentálne sa nám darí významne modernizovať. Okrem 16 hybridov máme aj 14 nových dieselových autobusov,“ informoval riaditeľ DPMŽ Ján Barienčík. Podľa jeho slov má hybridný autobus batérie na streche, tam sa ukladá elektrina nielen z dieselového motora, ale aj energia vznikajúca pri jazde z kopca či brzdení.

Novinkou sú aj ďalšie dva autobusy s unikátnou technológiou jazdiace len na elektrickú energiu, ktoré získali Žilinčania ako prví na Slovensku. Pomocou vlastného pantografu na streche sa dokážu nabíjať z vedenia pre trolejbusy.

Medzi technické novinky patrí aj právo prednostnej jazdy zabudované vo všetkých nových vozidlách. Počítačová jednotka v autobuse komunikuje s radičom križovatky, ak spoj mešká, radič vyhodnotí informáciu z vozidla a spoju dá prednostne zelenú.

Hybridné autobusy vypúšťajú do ovzdušia menej škodlivín, sú úspornejšie pri spotrebe paliva. Ich súčasťou je moderný vozidlový informačný a komunikačný systém, ako aj systém pre tarifné vybavenie cestujúcich.

Text a foto: **Stanislav Háber**

Názov projektu: Modernizácia vozidlového parku nákupom autobusov MHD v Žiline

Operačný program: Integrovaný regionálny operačný program

Obdobie realizácie: 10/2017 – 03/2019

Nenávratný finančný príspevok: 1 117 728,21 eur

Žilinčania využívajú aj moderné nízkopodlažné trolejbusy

Nastupovanie do nových trolejbusov je pohodlné a bezpečné.

V krajskom meste na severe Slovenska premáva 27 nových, energeticky úsporných trolejbusov. Do prevádzky ich nasadzovali postupne počas posledných dvoch rokov. Za ten čas si ich obyvatelia a návštevníci Žiliny stihli obľúbiť.

Vďaka príspevku z fondov Európskej únie je doprava v meste ekologickejšia. Cestovanie moderným nízkopodlažným trolejbusom si v máji tohto roku vyskúšal aj minister dopravy a výstavby SR Ārpád Ārsek. „Som veľmi rád, že Žilina využíva eurofondy naplno, spoločne pripravujeme ďalšie investície na rozvoj dopravnej siete,“ povedal minister dopravy a výstavby.

V meste realizovali dva projekty nákupu trolejbusov za 14,5 milióna eur. V prvej fáze zakúpili 15 trolejbusov, neskôr si Dopravný podnik mesta Žiliny uplatnil opciu v zmluve s dodávateľom na ďalších 12 vozidiel. Do konca roku 2019 kúpia ešte dva nízkopodlažné trolejbusy, ktoré budú zamerané na obsluhu koncového rekreačného a oddychového územia, kde zabezpečuje dopravu MHD.

Mesto pripravuje v spolupráci s ministerstvom dopravy ďalšie projekty, ktoré by mohli byť v najbližších rokoch realizované s podporou eurofondov. Ide o modernizáciu údržbovej základne trolejbusov, modernizáciu infraštruktúry trolejbusovej dráhy a meniarní, ako aj o výstavbu nových trolejbusových tratí a obrátisk.

Žilinský región patrí k tým, ktoré najviac profitujú z európskych investícií. Od roku 2007 doteraz tu bolo preinvestovaných viac ako

„Žilinská mestská hromadná doprava prešla v posledných rokoch výraznou obnovou vozidlového parku. Na našich cestách pribudli nové trolejbusy, autobusy, dokonca dva elektrobuses. Aj vďaka týmto novým vozidlám je cestovanie verejnou dopravou v Žiline kvalitnejšie, ekologickejšie, komfortnejšie a bezpečnejšie.“

Peter Fiabáne
primátor mesta Žilina

1,5 miliardy eur na železnice, cesty I. triedy, nové regionálne vlaky či verejnú osobnú dopravu.

Na odovzdaní nových ekologických trolejbusov sa zúčastnil aj minister dopravy a výstavby Ārpád Ārsek (druhý sprava).

Text a foto: Ministerstvo dopravy a výstavby SR

Názov projektu: Nízkopodlažné a energeticky úsporné trolejbusy a trolejbusy s pomocným pohonom pre Žilinu

Operačný program: Integrovaná infraštruktúra

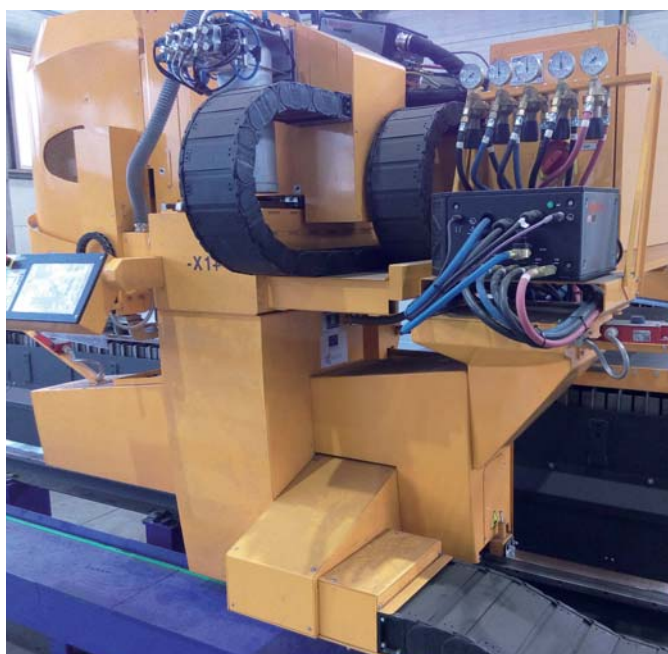
Obdobie realizácie: 09/2016 – 05/2018

Nenávratný finančný príspevok: 7 943 572,98 eur

Inovačné riešenia zvyšujú konkurencieschopnosť firiem

V praxi zabehnutý operačný program Výskum a inovácie má už svoje výsledky v takmer tisíckach realizovaných projektov z vyhlásených výziev Ministerstva hospodárstva SR.

Finančné prostriedky z Európskej únie umožňujú slovenským podnikom posilniť svoj inovačný potenciál a konkurencieschopnosť na slovenskom i zahraničnom trhu. K úspešným realizátorom projektov z OPVaI patrí aj spoločnosť Promont, s.r.o.

Zariadenie na rezanie plazmou.

Spoločnosť sa špecializuje na výrobu ocelových konštrukcií predovšetkým pre cestné stavitelstvo, pre veľké objekty výrobných či logistických hál, obchodných a logistických celkov. Cieľom projektu financovaného z OPVaI bolo inovovať proces výroby ocelových konštrukcií za účelom zvyšovania kvality a objemu produkcie. Hlavnou aktivitou bolo obstaranie a uvedenie nových technologických zariadení do prevádzky, ktoré vďaka svojim parametrom ponúka-

Aký prínos zaznamenala spoločnosť zapojením sa do projektu financovaného z Európskej únie?

„Do projektu sme sa zapojili najmä preto, že sme ako spoločnosť, ktorá je dodávateľom pre zahraničné firmy do krajín ako Švédsko či Fínsko, zaostávali v technologickom vybavení a potrebovali sme zásadne zmeniť náš výrobný proces smerom k automatizácii, zvýšiť kvalitu a presnosť našich výrobkov a zároveň zlepšiť časovú a energetickú efektívnosť procesu. V rámci projektu sme obstarali dôležité technologické zariadenia, ktoré ovplyvnili výrobný proces smerom k vyššej kvalite, zníženiu chybovosti a hlavne k väčšej spokojnosti našich zákazníkov, a tým k zabezpečeniu lepšej pozície na trhu. Inováciu nášho výrobného procesu dotvorilo tiež zakúpenie mostových žeriavov s vyššou nosnosťou, čo umožnilo lepšiu manipuláciu a výrobu ťažších dielcov ako doposiaľ.“

Monika Érseková, projektová manažérka spoločnosti.

jú širšie spektrum možností pre kovoobrábacie procesy a výrazne zdokonaľujú celý proces výroby. Spoločnosť zakúpila štyri technologické zariadenia – logické celky: pílovrtacie centrum, zariadenie pre rezanie plazmou a vŕtanie, rovnačku profilov, mostový žeriav. Zavedenie týchto logických celkov do prevádzky zabezpečilo inováciu procesu delenia profilových materiálov, delenia plošných materiálov, narovnávania materiálov, ako aj prenosu a manipulácie s materiálom. Novými technológiami v procesoch výrobného cyklu produkcie ocelových konštrukcií sa výrazne zvýšila automatizácia a optimalizácia výroby. Celkový výrobný proces dosahuje výraznejšiu presnosť, kvalitu produkcie a obmedzenie negatívneho dopadu na životné prostredie.

Text: **Sekcia štrukturálnych fondov EÚ, Ministerstvo hospodárstva SR**
Foto: **Promont, s.r.o.**

Názov projektu: Inovácia výrobného procesu spoločnosti Promont, s.r.o.

Operačný program: Výskum a inovácie

Obdobie realizácie: 11/2017 – 06/2018

Nenávratný finančný príspevok: 550 125 eur z ERDF

Nové postupy vo výrobe nízkoenergetických domov

Technológie výroby montovaných domov sa neustále zdokonaľujú a aj vďaka nim sa mení kvalita ponuky dodávateľov. Medzi nich patrí aj spoločnosť DrevoDom Zvolen, s.r.o., ktorá sa zaoberá výrobou nízkoenergetických montovaných drevostavieb a väzníkových krovov už od roku 2013.

V rámci projektu Inovácia vo výrobe nízkoenergetických montovaných domov, finančne podporeného z Európskej únie z operačného programu Výskum a inovácie, si spoločnosť obstarala moderné technologické vybavenie, s ktorým si zlepšila výrobu kvalitnejších produktov a znížila chybovosť pri ich výrobe. Zavedením inovatívnej výroby vďaka novej uhlovej skrakovacej píle, linke na drevostavby a CAD/CAM softvérového systému vie spoločnosť ponúknuť zákazníkovi lepšiu kvalitu prevedenia výroby, ako aj navrhnuť originálne konštrukčné riešenia. Inovovaná softvérová technológia umožní spracovanie dokumentácie v 3D modeloch.

Realizácia montovaného nízkoenergetického domu v Banskej Bystrici.

Projekt prispel k zvýšeniu produktivity práce, zmierneniu negatívneho vplyvu na životné prostredie, zníženiu energetickej náročnosti výroby a v konečnom dôsledku k zlepšeniu hospodárskeho výsledku a rastu konkurencieschopnosti spoločnosti.

Text: **Sekcia štrukturálnych fondov EÚ, Ministerstvo hospodárstva SR**

Foto: **DrevoDom Zvolen, s.r.o.**

Aký prínos zaznamenala spoločnosť zapojením sa do projektu financovaného z Európskej únie?

„Zakúpením inovovaného strojového a softvérového vybavenia sa pre firmu DrevoDom dlhodobo zvýši konkurencieschopnosť na trhu, čo sa prejavilo vyššou kvalitou produkcie, zvýšením efektivity a produktivity práce zamestnancov. Realizáciou projektu sa dosiahlo zefektívnenie výrobného procesu nízkoenergetických a pasívnych drevostavieb. Uhlová skrakovacia píla na výrobu strešných konštrukcií a linka na drevostavby sú automatizované, čo vedie k zlepšeniu produktivity výroby a zníženiu nákladov vo výrobe. Realizácia projektu tiež prispela k skráteniu dodacej lehoty pre zákazníkov. Nákupom výrobných liniek a nového projektového softvéru sme dosiahli zníženie strát vo výrobe (rezivo), znížila sa aj chybovosť a následné opravy na odstránenie nedostatkov pri prvovýrobe danej konštrukcie, zrýchlenie výrobného cyklu, zvýšenie praktických zručností zamestnancov. Realizácia projektu prispela aj k zníženiu energetickej náročnosti a samozrejme aj k úspore času na výrobu, ktorá je efektívnejšia a pružnejšia.“

Peter Kadeřábek, konateľ spoločnosti.

Názov projektu: Inovácia vo výrobe nízkoenergetických montovaných domov

Operačný program: Výskum a inovácie

Obdobie realizácie: 06/2018 – 11/2018

Nenávratný finančný príspevok: 102 653,67 eur z ERDF

Mladí chemici z Novák sa učia v nových laboratóriách

Stredná odborná škola v Novákoch sa profiluje predovšetkým na chémiu a ďalšie odborné predmety.

Odborné vzdelávanie žiakov Strednej odbornej školy v Novákoch v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja je od začiatku školského roka 2019/2020 kvalitnejšie a modernejšie vďaka eurofondom i financiám zo župného rozpočtu.

Župná stredná škola v regióne hornej Nitry prešla v poslednom období výraznými zmenami. Zo Spojenej školy v Novákoch, v rámci ktorej fungovala aj gymnaziálna organizačná zložka, sa od 1. septembra tohto roka stala Stredná odborná škola (SOŠ) Nováky. Tá sa profiluje predovšetkým na chémiu a ďalšie odborné predmety. A práve posledná investícia, vďaka ktorej mohli v Novákoch privítať nový školský rok veľkolepo, prispela k modernizácii školy vybudovaním Centra odborného vzdelávania a prípravy pre chémiu.

„Celková investícia do tohto projektu je vo výške viac ako 252-tisíc eur, pričom spolufinancovanie kraja predstavuje približne 16-tisíc eur, zvyšných 236-tisíc eur sme získali v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu. Okrem stavebných prác, ktoré pozostávali z rekonštrukcie laboratórií a prislúchajúcich šatní, je v projekte zahrnuté aj vybavenie laboratórií modernou technológiou,“ vysvetlil predseda TSK Jaroslav Baška s tým, že v rámci Centra odborného vzdelávania a prípravy pre chémiu vybudovali dve laboratóriá, jedno pre chémiu a jedno pre potravinárstvo. V odborných učebniach ešte pribudnú špeciálne prístroje v hod-

Prácu v novom laboratóriu si prišiel pozrieť aj trenčiansky župan Jaroslav Baška.

Názov projektu: Modernizácia školy - Centrum odborného vzdelávania a prípravy Spojená škola Nováky

Operačný program: Integrovaný regionálny operačný program

Obdobie realizácie: 08/2018 – 03/2019

Nenávratný finančný príspevok: 126 925 eur

note viac ako 90-tisíc eur, ktoré zatriaktívnia výučbu odborných predmetov „Vďaka Trenčianskemu samosprávnemu kraju sa nám podarilo úžasné dielo. Teším sa, že aj táto investícia prispeje ku kvalitnejšiemu vzdelávaniu našich žiakov a ich následnému lepšiemu uplatneniu na trhu práce,“ neskrývala nadšenie riaditeľka školy Katarína Piačková.

V Strednej odbornej škole v Novákoch študuje v aktuálnom školskom roku 286 žiakov. Okrem chemických odborov tu má zastúpenie aj študijný odbor mechanik – mechatronik, v ktorom sa z približne 70 žiakov pripravuje 20 pre konkrétnych zamestnávateľov v rámci systému duálneho vzdelávania. „Pevne verím, že aj vďaka financiám, ktoré do školy župa investuje, sa podarí vedeniu školy získať nových žiakov,“ doplnil trenčiansky župan.

Vybudovanie moderných učební však nebolo prvou ani poslednou investíciou do tejto vzdelávacej inštitúcie zo strany zriaďovateľa. Za posledné roky sa zrekonštruovala telocvičňa, sociálne zariadenia vedľa telocvične, vybudovalo sa multifunkčné ihrisko. Ďalšiu investíciu vo výške približne 120-tisíc eur si vyžiadali sta-

„Celková investícia do tohto projektu je vo výške viac ako 252-tisíc eur. Okrem stavebných prác, ktoré pozostávali z rekonštrukcie laboratórií a prislúchajúcich šatní, je v projekte zahrnuté aj vybavenie laboratórií modernou technológiou.“

Jaroslav Baška
predseda Trenčianskeho samosprávneho kraja

vebné práce súvisiace s odizolovaním budovy. „Na tejto škole nám ešte zostáva investovať do znižovania energetickej náročnosti. Financie na zateplenie budovy a výmenu okien sa budeme snažiť nájsť v rozpočte TSK,“ uzatvoril trenčiansky župan.

Moderné vybavenie by malo do školy prilákať aj nových žiakov.

Trenčiansky samosprávny kraj má schválenú koncepciu rozvoja práce s mládežou do roku 2020. Ide o strategický dokument, ktorý definuje východiská, princípy, ciele a priority pôsobnosti kraja a iných subjektov v kľúčových oblastiach rozvoja práce s mládežou.

Kľúčové oblasti sú rozčlenené do desiatich tematických oblastí:

1. Vzdelávanie
2. Zamestnanosť
3. Tvorivosť a podnikavosť
4. Participácia
5. Mládež a svet
6. Zdravie a zdravý životný štýl
7. Ochrana životného prostredia
8. Sociálne začlenenie
9. Dobrovoľníctvo
10. Práca s mládežou

Text a foto: Trenčiansky samosprávny kraj

Park slnečnej sústavy je určený deťom aj dospelým

Na náučnom chodníku v obci Roztoky si návštevníci môžu pozrieť modely jednotlivých planét slnečnej sústavy.

**VESMÍR
AKO NA DLANI**
Cieľom projektu je rozvíjať cezhraničnú spoluprácu v oblasti prírody a cestovného ruchu, vytvárať nové produkty v turizme a prírodnom dedičstve. Ďalšími cieľmi sú propagácia kultúrneho a prírodného dedičstva v regióne poľsko-slovenského pohraničia, s ktorou je spojené zvýšenie návštevnosti a predĺženie turistickej sezóny v regióne.

K športoviskám a oddychovým priestorom v astronomickom pracovisku v obci Roztoky, patriacom pod Podduklianske osvetové stredisko vo Svidníku, pribudol Park slnečnej sústavy. Jeho súčasťou je náučný chodník, kde si návštevníci môžu pozrieť modely jednotlivých planét. Určený je deťom i dospelým a môže pomôcť aj záujemcom o prírodné vedy a astronómiu. Tento netradičný park vybudovali v rámci projektu Vesmír na dlani 2017, ktorý je financovaný z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja prostredníctvom programu cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Poľsko-Slovensko 2014 – 2020. Jeho vybudovanie si podľa riaditeľky Podduklianskeho osvetového strediska vo Svidníku Márie Pajzinkovej vyžiadalo náklady vo výške 12 650 eur. Park umožňuje všetkým vekovým

kategóriám spoznať vesmír či jeho tajomstvá zblízka. Medzi hlavné výstupy projektu patrí vytvorenie turistickej značky Trasa Karpatského neba. Charakteristickými prvkami sú objekty vzťahujúce sa k astronómii a astronomickému dedičstvu, už existujúcemu, ale aj vytvorenému v obciach a mestách Cisowa, Boleszasyce (Poľsko), Kolonica, Roztoky a Humenné (Slovensko). Konečným zámerom tejto aktivity je postupne rozšíriť Trasu Karpatského neba aj na ďalšie objekty na Slovensku a v Poľsku, ale aj v ďalších krajinách Karpatského euroregiónu.

Text: **Prešovský samosprávny kraj**
Foto: **Prešovský samosprávny kraj, Vihorlatská hviezdáreň v Humennom**

Názov projektu: Vesmír na dlani 2017

Operačný program: Interreg V-A Poľsko – Slovenská republika

Nenávratný finančný príspevok: 37 209 eur

Pomáhajú vytvárať budúcnosť elektrických vozidiel

Prešovský workshop v rámci projektu PROMETEUS. Účastníci okrem iného pracovali na akčných plánoch, diskutovali o aktualizáciách aj o vytvorení spoločného plánu monitorovania implementácie projektu.

PROMETEUS je projektom programu Interreg Europe, spolufinancovaný Európskym fondom regionálneho rozvoja s partnermi z rôznych regiónov: Ministerstvo dopravy a infraštruktúry (Malta) – hlavný partner, Regionálny úrad Korutánsko (Rakúsko), Regionálny úrad Kastílsko (Španielsko), Región Lazio (Taliansko), Prešovský samosprávny kraj (Slovensko), Poliedra (Taliansko) – poradenský partner.

Podpora elektromobility v regiónoch musí prekonať dve hlavné prekážky – ťažkú dostupnosť infraštruktúry a nízke povedomie verejnosti. V rámci projektu PROMETEUS sú mobilizovaní kľúčoví zástupcovia z tejto oblasti v rôznych krajinách, aby hľadali riešenia.

Cieľom je uľahčiť a usmerniť verejné a súkromné investície a zvýšiť povedomie medzi obyvateľstvom, v podnikateľskom sektore a medzi ďalšími aktérmi stretávajúcimi sa s elektromobilitou. Táto forma dopravy predstavuje v súčasnosti udržateľnejšiu, nízkouhlíkovú alternatívu.

Hlavnou úlohou projektu je výmena a generovanie poznatkov o udržateľnej mobilite. Týmto spôsobom sa môže zlepšiť a zdokonaľiť využívanie nástrojov politiky, vymedziť osvedčené postupy a napomôcť jasnej budúcnosti elektrických vozidiel.

Medziregionálne workshopy, kde partneri a zainteresované strany prezentujú a diskutujú o procese a výsledkoch, patria medzi hlavné aktivity projektu. Ich súčasťou sú aj návštevy v teréne, zamerané na prezentáciu konkrétnych projektov alebo osvedčených postupov v e-mobilite v danom regióne.

Význam projektu spočíva aj v tom, že sa v rámci neho vytvoria dobre premyslené plány na inštaláciu podpornej infraštruktúry elektrovozidiel, prehľbí sa spolupráca so zainteresovanými stranami v priemysle na rozumnej regulácii elektromobilov. Zúčastnené strany majú vždy na pamäti koncového užívateľa – osobu riadiacu elektrovozidlo. Cieľom nie je zmeniť svet za jediný deň, ale snaha položiť jednoduchú otázku, či chcete používať elektromobil a odpovedať na ňu „áno“.

Text a foto: **Prešovský samosprávny kraj**

Názov projektu: PROMETEUS

Operačný program: Interreg Europe

Obdobie realizácie: 01/2017 – 06/2021

Nenávratný finančný príspevok: 1,4 milióna eur

Pútnikov privíta v Gaboltove zrekonštruovaný moderný areál

Po dvoch rokoch v Gaboltove úspešne dokončili rekonštrukciu pútnického areálu.

Pribudlo nasvietenie kalvárie, ozvučenie areálu, cyklostojany či pitné fontány. Po dvoch rokoch tu úspešne dokončili rekonštrukciu pútnického areálu. Má slúžiť najmä pre tých, ktorí každodenne navštevujú toto významné miesto. Všetky vykonané stavebné úpravy boli v hodnote 204 400 eur.

Stalo sa tak v rámci medzinárodného projektu Svätomariánska púť – Svetlo z východu, ktorý je vlajkovým projektom programu Interreg V-A Poľsko-Slovenská republika. Jeho lídrom je Prešovský samosprávny kraj.

Gaboltov je pokračovaním hlavnej ambície projektu – podpory pútnického turizmu, ktorý má v Prešovskom kraji veľký potenciál. V areáli opravili prístrešok, prameň sv. Vojtecha, chodníky, celý priestor doplnili prvkami drobnej architektúry, ako sú cyklostojany, smetné koše a pitné fontány. Areál je ozvučený a osvetlený. Pribudlo aj nasvietenie kalvárie pomocou fotovoltaiických panelov. Nechýbajú ani smerovníky a informačné tabule o projekte či aktívny bleskozvod.

Tieto terénne a iné úpravy pomáhajú lepšej viditeľnosti turisticko-pútnických satelitov a zvýšeniu ich atraktívnosti, čo sa môže v konečnom dôsledku prejavíť zvýšením počtu návštevníkov a posilnením domáceho i zahraničného cestovného ruchu.

Hlavným cieľom projektu Svätomariánska púť – Svetlo z východu je dobudovanie turistickej infraštruktúry a ponuky uceleného nového produktu turizmu, ktorý je inšpirovaný pútnickou trasou Santiaga de Compostela.

Vynovený je aj prameň sv. Vojtecha, v areáli pribudli cyklostojany, smetné koše i pitné fontány.

Názov projektu: Svätomariánska púť – Svetlo z východu

Operačný program: Interreg V-A Poľsko-Slovenská republika

Obdobie realizácie: 1/2017 – 12/2018

Nenávratný finančný príspevok: 3 359 073 eur

Ďalším výstupom je vznik medzisektorovej koordinačnej skupiny, ktorá prostredníctvom svojich členov a naplánovaných aktivít prispieje k vytvoreniu fungujúcej platformy podporujúcej rast a udržateľnosť výsledku projektu aj po jeho skončení počas doby udržateľnosti. Zároveň bude spracovaný obsiahly dokument - štúdiá realizovateľnosti, ktorý je hmatateľným výstupom tohto pilotného projektu a ktorý by mal svojimi výsledkami a odporúčaniami pre vytyčené lokality na programovom území prispieť k rozvoju investícií, infraštruktúry a rastu cestovného ruchu v dlhodobom horizonte.

Výstupom projektu v rámci vecnej úlohy 2 je dobudovanie potrebnej drobnej infraštruktúry a rekonštrukcia či modernizácia objektov nachádzajúcich sa na vytyčenej trase Svätomariánskej púte - 4 objekty na slovenskej strane (Litmanová, Lutina, Levoča, Gaboltov) a 4 objekty na poľskej strane (Krosno, Stara Wies, Kalwaria Paclawska, Debowiec).

Duchovné a kresťanské tradície tvoria podmienky pre zážitkový turizmus. Práve potenciál poľsko-slovenského pohraničia je historicky a geograficky predurčený na budovanie a rozvoj jednej z foriem cestovného ruchu pútnického turizmu. V rámci propagácie sa plánuje niekoľko zaujímavých aktivít, ako napríklad projektová pieseň, evanjelizačná cesta pútnikov, besedy či umelecké sympóziá, ktoré spolu dotvoria nový turistický produkt s potenciálom medzinárodnej konkurencieschopnosti.

Text a foto: **Prešovský samosprávny kraj**

EUROKOMPAS @ emailom

Nedostalo sa vám do rúk niektoré z vydaní časopisu EUROKOMPAS?

Pošlite nám svoju e-mailovú adresu a najnovšie číslo si vždy nájdete vo svojej schránke.

Kontakt: editor@mkreo.sk

ENGLISH SUMMARY

THE "TANKODROME" BETWEEN MARTIN AND TURČIANSKE TEPLICE IS NO MORE

The section of the road, which local people used to call "prefabs", "cracked-concrete highway" or, often, "tankodrome" (tank training area), was damaged to a large extent, in many places literally in disrepair condition. In 2014, preparatory and project work started, which included the preparation of several stages of the project documentation. The aim of the reconstruction was to increase the quality of transport and travel speed, but also to improve the environment of the inhabitants of municipalities along the road. Repair work included removing the damaged concrete layer and replacing it with a semi-solid pavement with a bituminous surface.

THE MUNICIPAL JUNKYARD TURNED INTO A REST ZONE

For many years, there used to be a waste dump behind the church, just off the main road in the village of Fačkov. Today the situation is completely different. "We prepared a project and came to agreement with the village deputies what it should look like. Finally, a relaxation zone was created. There are benches for sitting, a small playground for children, interactive boards that inform about the monuments and traditions of the village, but also about the cross-border partner, the town of Bojkovice. The ground is covered with interlocking paving, and containers for separated waste are fitted there as well. The relaxation zone also includes a parking lot. This project was appreciated by the residents of Fačkov. But I hear that there is also good feedback from visitors to the village. Many are surprised what happened to the former junkyard," explained Miroslav Čerňanec, Mayor of Fačkov.

MOVING "BABY HEARTS" FROM VELKÉ ZÁLUŽIE

The kindergarten building in this village near Nitra consists of the original reconstructed part and a brand new extension. Thanks to the rebuilding, the new building gained barrier-free access, new classrooms, a central locker room for kids and also for employees, and a fire escape staircase at the back of the building. The structure has completely changed its appearance. It is now full of daylight thanks to spacious windows in the new classrooms. They also completed the windows from the top of the flat roof and in the connecting corridor. New are also the hygiene facilities and a barrier-free access.

CYCLING PATH FROM ŠUJA TO RAJEC IS A QUESTION OF THE NEAR FUTURE

The cycling boom in the Slovak Republic is gradually joined by the construction of cycling paths and routes. Authorities of the village of Šuja in the Žilina District also decided to solve a possibly dangerous situation arising from the presence of bikers on narrow main roads. They built a cycling path alongside the busy first-class road that aims to improve the infrastructure in the village and the safety of cyclists and pedestrians along the busy first-class road. "We decided to materialise the idea we have had for several years – to connect our vil-

lage with the town of Rajec. We submitted the project in 2016. Last autumn we received a statement that our project application was successful, and that it will be supported by European funds," Michal Pastorek, Mayor of Šuja, described the project.

CAN BREATHE AGAIN BETWEEN THE PREFAB BLOCKS OF FLATS

The area is built mostly by apartment buildings with a heavy traffic infrastructure, free-growing greenery and purpose-built areas for activities of inhabitants, which are, however, not in a satisfactory technical condition. This situation was also known to the residents of the Veča housing estate in the town of Šaľa. The situation is different now. Based on the project implementation, the creation of a suitable microclimate should contribute to the quality of life of the inhabitants: water retention, cooling and eco-stabilization measures are priorities. Landscaping, new lawns, ornamental hedges, shrubs and various types of grass are also expected to change the place for better. These modifications will affect air and noise pollution in the given housing estate.

NEW BRIDGE IN HORELICA IS SAFER. PEOPLE USE IT AS A DETOUR

On 23 March 2013, car and bus drivers trying to get to the city of Čadca over the Horelický Bridge were unpleasantly surprised. According to the statics expert opinion, this bridge was in a very bad condition and could endanger human lives. A crisis crew had an emergency meeting and immediately decided to close it in both lanes. The closure included both vehicles and also pedestrians. The traffic had already been very complicated in the Kysuce region at that time, and now there was yet another blow. The move to improve the situation occurred at the end of May 2016, when the symbolic hammer-rock-tapping opening of a new bridge construction took place. Demolition began in the second half of July. In the meantime, the construction of pillars for the new bridge began. Traffic on the Horelický Bridge was restored in July 2017.

GOING TO WORK TO THE INDUSTRIAL SITE BY BIKE IS NOW A GOOD IDEA

A lot of time has passed since an idea was conceived of building a cycling route leading to the Duslo Šaľa plant. The company's employees could comfortably travel to work by bike. The idea was followed by land-plot settlement, project development, and obtaining a non-repayable financial contribution. The cycling path from Šaľa's local district of Veča to the industrial site was completed in 2019. It is a 3.43-kilometre-long, lit bicycle path linking Duslo's remote industrial site and other manufacturing plants, with a total of over 2,000 employees, to the Šaľa District area. This contributes to improving the conditions for safe and environmentally-friendly non-motorised transport, guaranteeing mobility and access to work for the population of the given region.

NEW HYBRID BUSES ARE MORE COMFORTABLE AND ENVIRONMENTALLY FRIENDLY

Žilina is the first city in Slovakia to acquire and start using hybrid buses in public transport. Altogether, 16 modern eco-friendly vehicles from the Integrated Regional Operational Programme project significantly contributed to the vehicle fleet renewal of the Transport Company of Žilina (DPMŽ). “So far we have had no experience with the European Funds. At the moment, we are successfully modernising our fleet. In addition to 16 hybrid vehicles, we also have 14 new diesel buses,” informed Ján Barieničik, DPMŽ Director. In his words, hybrid buses have batteries installed on the roof, storing electric power generated by the diesel engine, but also energy recuperated when driving downhill or braking.

ŽILINA INHABITANTS USE MODERN ECO-FRIENDLY TROLLEYBUSES

The regional capital in the north of Slovakia now operates 27 new, energy efficient trolleybuses as part of its public transport network. These vehicles were put into operation gradually over the past two years. Thanks to a contribution from the European Union funds, urban transport in the city of Žilina is now more environmentally friendly. In May this year, Árpád Érsek, Minister of Transport and Construction of the Slovak Republic, tried travelling by a modern low-floor trolleybus. Two trolleybus procurement projects worth EUR 14.5 million were recently implemented in the city of Žilina. 15 trolleybuses were procured in the first stage. Later, the Transport Company of Žilina (DPMŽ) exercised an option for another 12 vehicles, which was included in the contract with the supplier.

INNOVATIVE SOLUTIONS INCREASE THE COMPETITIVENESS OF COMPANIES

Funds from the European Union enable Slovak companies to strengthen their innovation potential and competitiveness on the Slovak and foreign markets. Promont, s.r.o., is one of the successful implementers of projects co-funded by the Operational Programme Research and Innovation. The aim of the project was to innovate the manufacturing process of steel structures in order to increase the quality and volume of production. The main activity was the acquisition (procurement) and commissioning of new technological equipment that, due to its parameters, offers a wider range of possibilities for metalworking processes and significantly improves the entire manufacturing process.

INNOVATIONS IN THE PRODUCTION OF LOW-ENERGY HOUSES

Prefabricated house production technologies are continually refined and improved. This also changes the quality of suppliers' market offer. One such supplier is DrevoDom Zvolen, s.r.o. – a company producing low-energy prefabricated wooden buildings and trusses since 2013. As part of the “Innovation in the production of low-energy prefabricated houses” project, financially supported by the European Union from the Operational Program Research and Innovation, the company procured modern technological equipment, using which it will improve the higher-quality manufacture of products and reduce the defect-rate in their production.

YOUNG CHEMISTS FROM NOVÁKY ARE LEARNING IN NEW LABORATORIES

Since the beginning of the 2019/2020 school year, vocational education of the students of the Secondary Vocational School in Nováky under the founding competence of the Trenčín Self-governing Region has been better and more modern thanks to the European funds and the Region's budget funding. “The total investment in the project is more than EUR 252,000, while the Region's co-financing amounts to approximately EUR 16,000. The remaining EUR 236,000 was obtained under the Integrated Regional Operational Programme. In addition to the construction work, which consisted of the reconstruction of laboratories and the corresponding locker rooms, the project also includes the equipment of the laboratories with modern technology,” explained Jaroslav Baška, President of the Trenčín Self-governing Region.

SOLAR SYSTEM PARK INTENDED FOR CHILDREN AND ADULTS

The Solar System Park has been added to the sports and leisure facilities in the Astronomical Workplace in the village of Roztoky, which belongs to the Podduklianske osvetové stredisko (“Education Centre”) in the town of Svidník. It includes a nature trail, where visitors can see models of individual planets. It is designed for children and adults and can also help those interested in science and astronomy. This unusual park was built as part of the project entitled “Space on the Palm of the Hand 2017”, which is funded by the European Regional Development Fund through the cross-border cooperation programme Interreg V-A – Poland-Slovakia 2014-2020.

HELPING CREATE THE FUTURE OF ELECTRIC VEHICLES

Supporting electromobility in the regions must overcome two main obstacles – difficult access to infrastructure and low public awareness. The PROMETEUS project mobilises key representatives from the field in different countries to find solutions. The aim is to facilitate and channel public and private investment and raise awareness of the population, businesses and other actors encountering electromobility. This form of transport currently represents a more sustainable, low-carbon alternative. The main task of the project is to exchange and generate knowledge on sustainable mobility.

PILGRIMS WELCOMED TO A RENOVATED MODERN SITE IN GABOLTOVO

Calvary lighting, sound equipment at the site, bike stands and fountains with drinking water were added after two years of the project duration involving a successfully completed reconstruction of the pilgrimage site. It is intended especially for those who visit this significant place every day. All the construction work carried out amounted to EUR 204,400. This was done as part of the international project entitled “St. Mary's Pilgrimage – Light from the East”, which is the flagship project of the Interreg V-A Poland-Slovakia programme. Its leader is the Prešov Self-Governing Region. Gaboltov is a continuation of the main ambition of the project – support of pilgrim tourism, which has a great potential in the Prešov Region. ■

EUROKOMPAS

ÚRAD VLÁDY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ÚRAD VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Námestie slobody 1

813 70 Bratislava

www.eufondy.sk

www.nsrr.sk
